

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato: 15. september 2000

Høring av plan for nasjonal forvaltning av genetiske ressurser for husdyr, kulturplanter og skogstrær

Bioteknologinemnda takker for brev av 21. juni d.å. der vi bes kommentere plan for "Nasjonal forvaltning av genetiske ressurser", en rapport utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av LD. Videre viser vi til brev av 7. august hvor vi opplyste om at vår høringsuttalelse ville bli oversendt LD etter fristens utløp på grunn av at den nye Bioteknologinemnda avholdt sitt første møte 30.-31. august.

Arbeidsgruppen konkluderer med at det bør opprettes et nasjonalt uavhengig utvalg for genetisk mangfold i landbruket. Dette utvalget skal være et koordinerende organ for LD i spørsmål tilknyttet forvaltningen av genressurser innenfor sektorene husdyr, kulturplanter og skogstrær. Videre foreslår arbeidsgruppen at LD delegerer den operative delen av forvaltningen til ulike genressursutvalg og avlsorganisasjoner, foredlingsselskaper og andre institusjoner for kulturplanter og skogstrær. Avslutningsvis konkluderer gruppen med å tilråde at Norge fatter vedtak om styringsrett til genetiske ressurser i samsvar med intensjonen i Konvensjonen om biologisk mangfold. Bioteknologinemnda stiller seg bak denne siste anbefalingen og ser det som viktig at Norge fatter vedtak om råderett til egne genressurser.

Konvensjonen om biologisk mangfold er ratifisert av Norge og dermed juridisk bindende. I St. meld. nr. 58 (1996-97) er det nedfelt intensjoner om at Norge innen 2002 etablerer et helhetlig program for identifisering og overvåking av biologisk mangfold. Mange nasjonale forvaltningsorganer er allerede involvert. Tidligere har eksempelvis Miljøverndepartementet utarbeidet en delplan for biologisk mangfold (1994), Norges forskningsråd har arrangert en konsensuskonferanse fokusert på forvaltningen av biologisk mangfold (1996), og Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet både strategi (DN-rapport 1995-7) og nasjonal plan (DN-rapport 1998-1) for overvåking av biologisk mangfold. De to sistnevnte omfatter ikke husdyr.

Genetisk variasjon er en betingelse for at landbruksnæringen i framtiden skal kunne møte endringer i natur- og produksjonsforhold, og dermed en forutsetning for å etablere en bærekraftig utvikling. En hensiktsmessig forvaltning av våre genetiske ressurser er således av største betydning. Bioteknologinemnda har med interesse gjennomgått rapporten fra LD, som vi anser vil bidra til en ytterligere bevisstgjøring omkring et sentralt tema og er et ledd i arbeidet med å følge opp våre forpliktelser under Konvensjonen om biologisk mangfold.

Slik mandatet for arbeidsgruppen nedsatt av LD er skissert i rapporten, synes den forelagte planen å skulle omfatte genetiske ressurser av betydning for landbruks- og matproduksjon i Norge. I rapporten etterlyser imidlertid Bioteknologinemnda en plan også for genressursforvaltningen knyttet til marine miljø, ferskvann og villmark. I avsnitt 3.1 i planen pekes det nettopp på at

”...det er vanskelig å forutsi hvilket biologisk materiale som vil være verdifullt på sikt, for både den biologiske kunnskapen og natur- og produksjonsmiljøene er i kontinuerlig endring.”

Etter Bioteknologinemndas mening bør ”biologisk materiale” i denne sammenheng ideelt sett innbefatte alt levende, også arter som ikke utnyttes i landbrukssammenheng i dag, men som kan bli gjenstand for bruk i fremtiden. Vår nyere historie er da også rik på eksempler som viser at genmateriale fra ikke-domestiserte organismer nyttiggjøres i landbruket ved hjelp av moderne bioteknologi. At rapporten fra arbeidsgruppen omfatter genressurser på områdene husdyr, kulturplanter og skogstrær, skyldes nok både det oppgitte mandat og hvilke avgrensninger som ligger til grunn for andre, tidligere rapporter på samme tema i Norge. I rapporten fra arbeidsgruppen etterlyser først og fremst Bioteknologinemnda en generell strategi for forvaltningen av genetiske ressurser hos arter som både har ville og domestiserte bestander. Dette gjelder for blant annet flere arter av skogstrær og de arter av ferskvannsfisk og marin fisk som nå domestiseres i akvakultur. Bioteknologinemnda ser det derfor ønskelig at LD drøfter en utvidelse i arbeidsområdet for det planlagte genressursutvalget. Dersom forvaltningen av genressurser tilknyttet (visse) ikke-domestiserte organismer også blir trukket inn i en revidert plan, er det naturlig å tillegge flere departementer og direktorater roller, og den organisatoriske skissen som er presentert i rapporten fra arbeidsgruppen må endres tilsvarende.

For den operative delen av genressursforvaltningen, som etter forslaget skal ivaretas av tre forskjellige utvalg som samarbeider med avlsinstitusjoner og foredlere, eksisterer det allerede føringer. Genressursutvalget for husdyr har i flere år forvaltet norske genressurser på en god måte, og tilsvarende genressursutvalg for kulturplanter og skogstrær er så vidt Bioteknologinemnda erfarer allerede under etablering. En struktur med tre sidestilte utvalg er muligens hensiktsmessig fordi de praktiske oppgavene i noen grad er særegne fra sektor til sektor. Man kan imidlertid ikke forvente synergi-effekter mellom fagmiljøer uten hyppig kommunikasjon og godt samarbeid. Mye avhenger dermed av lokaliseringen og ressursene som stilles til rådighet for det planlagte koordinerende nasjonale utvalget. Bioteknologinemnda frykter at det kan bli vanskelig for dette utvalget, gitt sine 5-7 medlemmer og ene sekretær, å koordinere og legge til rette for en fruktbar kommunikasjon og samarbeid mellom de enkelte genressursutvalgene. Kanskje ville ett, altomfattende genressursutvalg danne en vel så god ramme, og samarbeidet med LD og eventuelt andre departementer kunne forenkles og klargjøres.

Bioteknologinemnda vil med dette rette en takk til Landbruksdepartementet for at disse viktige nasjonale oppgavene er satt på dagsorden.

Med hilsen

Werner Christie
Leder

Sissel Rogne
Direktør

Saksbehandler: Casper Linnestad, rådgiver